

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1925 жылда үлдөздөтүлгөн

1952
апрель
12
СУББОТА
№ 72 (2502)
ӨРТӨЗ 20 КОП.

БОХУНГУСОЛУНДА:

МАЙ 1-ГЕ АЛДАР КЫЛДЫР (1 ары).
ОБЛАСТЬ ЧАСКЫ ТАРЫЛГАНЫҢ БУДУУЗУНДЕ (1 ары).
ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ АЛДЫ-ГЫ СЕССИЯЗЫ: областа мал ажылы хөгжүдүрүшүнүн 1952 жылда күрүнө плавны күүсөдөр талазы-биле хемчеглер дугайында областың кө-

дээ ажыл-агый эргелелиниң начальниги эш И. И. Цевменкоун илеткел-болгаш ол талазы-биле саналдар (2 ары).
Кубаның чааза-биле дипломаттыг харылааны совет Чоока сокоткан (3 ары).
С. Тушков.—Көдээ Советтерниң ажылың удуртуун экижидер

(3 ары).
О. Шириндини—Бижик бөлгүм-нериниң ажылыңа партийжи удуртулганы күштелдирер (3 ары).
Москвада делегейиң экономика чөвүлөт хуралы (3 ары).
Д. Бочаров.—Делегейде болуп турар чоруктарның допчулалы (4 ары).

Саң-хөө чурумун шыңгыы сагыыр

Большевик партия, Совет Чоока, эш Сталин Совет Эвилелиниң бүгү улустарының ажыл-агый болгаш культуразының чечектелишкени дээш сагыш салып дузалап турар. Ол сагыш салышканын көскү чижээ улус ажыл-агыйының болгаш культуру тургузушкунунун хөгжүдүрүшүнө угланган чер-чериниң бюджетинге хөй түнүг чарыгдалдары үндүрүп турарындан көрүп болур.

Ажылчы чоннарның депутаттарының тыва область Совединиң чоокта чаа эрткен алды дугаар сессиязынга 1952 жылда областың чурт бюджетин бадылаан.

1951 жылдың дургузунда совет Тываның ажыл-агый болгаш культуру тургузушкунун улам ырай сайырадыр херекте бистин областың ажылчы чоннары боттарының бүгү күжүн берип, улус ажыл-агыйың улам хөгжүдөр талазы-биле элзэң чедишкенини чедип алган.

Областың үлөтүрүнүн, оттулар чүдү үлөтүрүнүн барааның болгаш нини продукция талазы-биле планы күүсетинген. Областың колхозтарының хөй нурузу мал ажылының талазы-биле күрүнө плавны күүсеткен. 1951 жылда тараа культуруларының нини дүжүдү 1950 жыл-биле дөмөйлөөргө 27 хуу өскөн. 1951 жылда область бюджетин орулгалар талазы-биле 123,6 миллион рубль түңгө, азы 101,3 хуу, чарыгдалдар талазы-биле 114,4 миллион түңгө, азы 95 хуу күүсетинген. Бюджеттин орулгаларының кол кезини социалисттик бүдүрүлгелерден болгаш организациялардан кирген.

Бистин областың ажылчы чоннарының ажыл-агый, культуру тургузушкунунун хөгжүдүрүшүнө партия болгаш Чоока үргүлчү сагыш салып келген болгаш салып-даа турар. Оң тодаргай чижээ областың 1952 жылда бюджетиниң саны чайыпнадыр херечилеп турар. Область бюджетин 1952 жылда 125.034 мун рубль түнүг кылдыр, орулгалар талазы-биле эрткен жылда херек кырында күүсетингенден 1.437 мун рубль, чарыгдалдар талазы-биле 10.641 мун рубль ажып турар кылдыр бадылатынган.

Областың 1952 жылда бюджетин улус ажыл-агыйының хөгжүдүрүшүнө чогатынган болгаш областың экономиказының өздүлүшүн, ажылчы чоннарың чаагай амьдалын, культурулу денелени беддерин акша-хөргөңи-биле хандыраарыңе угландыр көрдүнгөн.

Бюджет өзүгаар улус ажыл-агыйың акша-хөргөңи-биле хандыраарыңа 16.231 мун рубльди, социал-культура хемчеглеринге 94.421 мун рубльди чарыгдаларын төлөвлөткөн. 76 миллион рубльди улус чырыдышкыныга төлөвлөткөн. Ол болза, коммунисттик партияны, совет Чооканы болгаш эш Сталинниң ажылчы чоннарының материалдык болгаш культурулу денелени беддер дугайында сагыш салышкыны илеретип турар.

1951 жылдың бюджетиниң күүселдиз болза, чамдык организацияларының талазындан улус ажыл-агыйыңа болгаш культуру-чырыдышкыны херзэнге күрүнөдөн берип турар акша-хөргөңин чогуур чүдүлдеринге чөп шыны-биле ажыглавас болгаш бүдүрүлгө, садыг, коммунал ажыл-агыйларының база-өскө-даа организацияларының талазындан бюджет дамчып күрүнө кирер орулгалары багай күүселдип турарың көргүскөн. Садыг организацияларының четпес ажылаанының түңнелинде орулгалың кирер кол дөзү болур саарылгандан кирер орулга чүгө 90,2 хуу күүсетинген. Ажыл-агыйың эвес болгаш контрол чок чоруктуң түңнелинде хергелел кооперациязының талазындан чидиргелерин кылып, оорлаар, самчыгадыр чоруктары болдуруп турар. Чурт үлөтүрүнүн область эргелелинде турар бүдүрүлгө черлери нини продукция бүдүрүп үндүрер талазы-биле бүдүрүлгө программасын күүсеткен болза-даа, бүдүрүп үндүрүп турар продукцияны ассортимент талазы-биле багай күүседип турар

болгаш үндүрүп турар продукциязының шынары куду. Район Советтериниң күүсконнары районнарының үлөтүр комбинаттарының ажыл-чорудулгазыңе хапылап кирбей турарының түңнелинде оларның дыка хөйү бүдүрүлгө программасын күүсетпей, продукцияны бот-өртөзү чингедир дээш багай демисежин турар. Барыш-Хемчик районун үлөтүр комбинаты эрткен чылын программасын чүгө 33 хуу күүсеткен.

1951 жылда коммунал болгаш чуртталга ажыл-агыйының бүдүрүлгө черлери четпес ажылаан. Кызылдың электрстанциязын планы чүгө 97,4 хуу, чунар-бажың 62 хуу, септелге констрасы 79 хуу күүсеткенер. Эрткен жылда Кызыл Чөөн-Хемчик, Барыш-Хемчик болгаш чамдык өскө-даа районнарың саң-хөө органнары чурттагы чондан үндүрүп болгаш эки-тураның төлөвирлерин бүрүп чып алырын хандыраанаар.

Элзэң хөй бүдүрүлгө, албан черлери болгаш саң-хөө органнары төлөвлөшүн чарыгдалдары бүрүн ажыглавай барганаар. Анаа областың улус чырыдышкыни килдиз, коммунал ажыл-агый, орук, культуру чырыдышкыни килдиз, көдээ ажыл-агый килдистерин хамааржыр.

Бо бүгү четпестер болза, саң-хөө органнарының болгаш Күрүнө банкызының органнарының акша-хөргөңини ханчаар чарыгдал турарының контролон күштелдирер талазы-биле хүлээлгенин четпес күүседип турарындан колдуунда хамааржыр турар.

Улус ажыл-агыйының болгаш культуру тургузушкунунун херзэнге партия болгаш Чоока үндүрүп турар чарыгдалдарын чогуур чүдүлдеринге бүрүн шың чарыгдал, бистин үлөтүр бүдүрүлгелериниң талазындан күрүнө хөй орулгалары берип, бюджеттин орулга талазының көрдүнгөн төлөвлөдөлөрүн бүрүн күүседире—политик талазы-биле улуг ужур-дузалыг чугула херек болур. Бо талазы-биле бүдүрүлгө, албан черлериниң саң-хөө ажыл-агыйының контрол-ревизияны ажылың екижидип, удурткучуларының талазындан акша-хөргөңин камныг чарыгдаларыңа харысалганы хүн-бүрү күштелдирери эргежок чугула.

Үлөтүргө, көдээ ажыл-агыйга чедишкенин күүселдиз дээш демиселче массаны мобилизастап, оларны политиктиг болгаш күш-ажылчы идекейиң каян-кайыңдан да артык беддер сорулга—саң-хөвүнүң чурумун шыңгыы сагырының кол үндезин болур. Бистин өзүп олуар социалисттик үлөтүрү-вүстү улам-на быжыглап бюджетке кирер орулгаларың кол хевирин—саарылгандан кирер орулгалың улам көвүдөдир дээш демиселди күштелдирип, бистин ажыл-агый организацияларының, Лесбыттын баазаның, кооперацияның база бистин үлөтүр бүдүрүлгелериниң үргүлчү ажылдарың хандыраар херек.

Бистин үлөтүр болгаш садыг организацияларының практиказында бар болуп турар хергелекчилерин негелде хергелелерин тооп көргөс, садыгга багай шынарың болгаш четпес ассортименттиг барааннар үндүрер чорукту чок кылары чугула. Бүдүрүлгө черлериниң ишти продукция бүдүрүп үндүрериниң планын күүседире бот-өртөзү чингедирин, продукцияны бүдүрүп үндүрерин ассортимент талазы-биле күүседирин чедип алары дээш демиселди кошкандык болур. Бюджетти күүседириниң база бир чугула хемчеглериниң бирээзи болза, артык чарыгдал үндүрер, ажык чок чарыгдалдар кылыр, акша-хөргөңини төтчөгдөтөр, ажыл агыйжы эвес чоруктар биле шиттирлиг демиселди чорудуп, акша болгаш э-хөргөңилериниң шыныгы камналганы боттандыраар болур.

Бистин областың ажылчы чоннары бүгү совет улус-биле кады партия болгаш Чооканың сагыш салышкыныга харык кылдыр ажыл-агыйың бүгү адырларыңа улуг чедишкенини чедип алыр.

И. В. Сталинның тус-тус чогаалдарының үндүрүлгөзи

Күрүнениң политиктиг литературалар үндүрер чери И. В. Сталинның «Колхозчу-шалыпчыларның бирги Бүгү-эвилел съездинге чугаазы» (1933 жылдың февраль 19-та), «Стахановчуларның бирги Бүгү-эвилел чөвүлөт хуралыңа чугаазы» (1935 жылдың ноябрь 17-де), «ССР Эвилелиниң Конституциязының төлөвилелиниң дугайында» (1936 жылдың ноябрь 25-те) Советтерниң

Май 1-ге алдар кылдыр

Москвачылар май мурнунуң стахановчу ээлчээнде

«Май бирге күш-ажылчы чаа-чаа чедишкени-биле ужуражылы» деп лозунгуну адаа-биле Москва-ның бүдүрүлгелериниң коллективтери ажылдап, Май 1-ге алдар болдурган стахановчу ээлчээне туржуп турар.

«Серп и молот» заводтун № 6 печининиң кан эзилдикчилери онаалгаларын хүн-бүрү ажыр күүседип турар. Пландан ажыр металлды өскөлөргө бодаарга Журавлев хөйү эзилдирген. Онаалгага немелде кылдыр 24 тонна кан оорүлүүнде бердинген. Дуржулгалык кан эзилдикчилериниң үлөгерин анык стахановчу Жарков эдилерип турар. Апрель 7-де ол дүргөдөткөн эзилдикчилерин берген болгаш чарышка ийги чери алган. Апрель айда Жарков металлдың бот-өртөзүн 800 рубль ажыр чингеткен.

Автомобильдер дери-херекселдериниң (АТЗ-1) заводунуң рационализаторлары май мурнунуң чарыжыга идекейлиг кирип турар. Токар Ривчук бир кезекти чаартып кылары механизастаан. Ол кезекти кыларыңа мурнуңа ийи шак чарыгдал турган болза, ам чүгө 5 минут чарыгдалың турар. Рационализаторлар ам стартерларга болгаш генераторларга хергелээр якорлери кылары механизастаарынче кирипкен.

С. М. Киров аттыг «Динамо» заводунуң коллективниң найсалдык метрополитениге хергелээр чаа электри дери-херекселериниң ийи комплектиң ай онаалгазындан ажыр байырлаада доозар деп хүлээлге алган. Ол алдыңга хүлээлге чедишкенин күүсетип турар. Комсомолчу токар Евгений Ляшков кран мо-

торларының кезектерин септевишаан, металл кезериниң дүргөдөткөн аргазын ажыглап, нормазын 800 хуу күүсеткен. Электри шимчеликчилериниң слесары болгаш чыкчылары Грешин, Астафьев, фрезеровщик Чижов болгаш өскөлөрдө ийи чартык—үш нормалары күүседип турар.

Моторлар кылып турар стахановчулардан аппаратуралар чыкчылары база-ла чыдып калбай турар. Волков, Хорелов, Лукахин олар ээлчегде үш чедир норманы күүседип турар.

Пресненскиниң машина тудар заводунуң чарыжының мурнуңа станок тудуунуң болгаш шуктулга цехтериниң коллективтери чоруп турар. Станок тудуунуң цехинде Казначеев болгаш Храченкин оларны удурткамы уаастоттарын стахановчулары ээлчег нормазын үргүлчү ажыр күүседип, кончуг эки шынарың продукциязы берип турар. Мурнакчы слесары Прушков биле Семенов олар нарын машиналарны эптел ажылавышаан, нормазын ийи катап ажыр күүседип турар. Олар боттарының дуржулгаларын заводка чоокта чаа келген анык ажылчыларга дамчыдып берип турар.

Май мурнунуң стахановчу ээлчээ бичини литражыг автомобильдер заводунуң, бирги подшипник заводунуң цехтеринде чедишкенин эрттип турар. Стахановчулар бедикен социалисттик хүлээлгелерин ап, апрель планының хуусаа бетинде күүселдиз дээш, продукцияны бот-өртөзүн чингелдиз дээш демисежин турар.

(СЭТА).

Магнитканың кан эзилдикчилериниң чарыжы

МАГНИТОГОРСК. Магнитогорскиниң Сталин аттыг металлургия комбинатының № 9 мартен печиниң коллективни улуг чедишкенин чедип алган. Ол коллектив бирги кварталда пландан ажыр 2300 тонна ажыг металлды берген. Апрельдиң 7-де ол печиниң кан эзилдикчилери Носенко, Осипов болгаш Москалев олар пландан ажыр дыка хөй каны эзилдирери биле Магнитканың алдарыг стахановчулары, Сталинчы шанилдың даураттары Захаров, Зинуров, Семенов, а ол ышкык бүдүрүлгө когардалдары чок кылары дээш чарышты эгелекчилер—кан эзилдикчилери Панченко, Родичев, Худяков оларны чарышка кыйгырганнар.

Тоску мартен печиниң коллективни

комбинаттың кан эзилдикчилериниң чедип алган эки көргүзүлгелерин ажыр чыл төнчүзүңгө чедир муң-муң тонна пландан ажыр каны эзилдирер, каның ортумак эзилдирелгезин 20 минута чедир кызырар, бүгү ажылдарың чүгө «кончук эки шынарыг кылдыр күүседир деп шиттирлээр. Оттулар чүдү болгаш материалдар чарыгдалыңда камна-тылган чүдүлдерин үлүүндөн чыл төнчүзүңгө чедир чартык миллион кире рубльди камнап алыр деп коллектив хүлээнген.

Носенконун, Осиповтун болгаш Москалевуң бригадалары май мурнунуң стахановчу ээлчээне туруп, хүн-бүрүнүн плавны ажыр күүседип турар.

(СЭТА).

Май мурнунуң социалисттик чарыжының түңнелдери

Облүүсконмуну типографиязының коллективни май мурнунуң социалисттик чарыжының күүселдизиниң бир дугаар кварталда түңнелдерин чоокта чаа үндүргөн. 1952 жылдың бир дугаар кварталында бүдүрүлгө планын коллектив нинтизи-биле 116 хуу күүсеткен боттарының алган хүлээлгелерин алдарың-биле күүсеткенер.

Бригадирлер Толстикова, Яровая оларны бригадалары бүдүрүлгө

планын 140 болгаш оон ажыг хуу күүсеткен. Ол ышкыш Петракованың бригадазы эрткен кварталда эки ажылдап, бүдүрүлгө планын 126 хуу күүсеткен.

Бир дугаар кварталдың түңнелин үндүргени-биле холбаштыр болган хуралга стахановчулар чылып каап турар ажылчыларга практиктиг дузаны көргүзүп, кижжи бурузу бүдүрүлгө планын ажыр күүседирин чедип алырын хүлээнгенер.

СИМФЕРОПОЛЬ. Киров аттыг совхозтун шөлдөринде чазын чажып тарып кызыл-тастың эң сөөлүгектарларын тараан. Крымның хөвө трестиниң бүгү совхозтары эрте чажып тарып тарааларың тарылга планын күүсеткен.

Дыка улуг шөлге тарылганы хана каракай болгаш аргзын сырый чажар арга-биле чоруткан. Совхозтарда хөй чылда үнер сипенерини, корнеллоттарын болгаш сидос культуруларының тарылганы доозуп турар. Андыр каан черге хөвө тарылганы 5—6 хүннерини дургузунда чорудуп турар.

(СЭТА).

ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ АЛДЫГЫ СЕССИЯЗЫ

Организастьг айтырыглар талазы-биле

Область Совединиң VI сессиязы организастьг айтырыгы чугаалашкыш облүүсконмуну оргинструктор килдизиниң эргелекчизи эш И. Н. Коваловту ол ажылыңдан хостаан. Облүүсконмуну Оргинструктор килдизиниң эргелекчизинге эш Г. С. Михайловту бадылаан.

Областың кинофикация эргелелиниң начальниги эш О. С. Тугер өске ажылга томуйлаткан төлөздө эш Тугерни ол ажылыңдан хостаан. Областың чурт үлөтүр килдизини эргелекчизинге эш Г. С. Екимовту бадылаан.

Область судунуң улус төлээлери

Оон ырай область судунуң улус төлээлеринге моон адаанда эштерни бадылаан:

1. Александрова Анастасия Григорьевна
2. Арандоль Тудуш Баазанович
3. Айдын-оол Попуй Эренсеновна
4. Ангышев Вениамин Николгевич
5. Алдын-оол Арья Арапановна
6. Бавуу-Доржу Ондар Норбу
7. Бикова Ольга Борисовна
8. Басев Виктор Андреевич
9. Барсуков Павел Лаврентьевич
10. Болокурова Екатерина Петровна
11. Бондарев Семен Афанасевич
12. Бондарев Михаил Григорьевич
13. Бычков Алексей Лазаревич
14. Бычлов Николай Иванович
15. Горев Михаил Иванович
16. Дазырын Лопсан Серээдир
17. Долгар Дайса Калановна
18. Дарый Тамара Коколовна
19. Дудин Николай Николаевич
20. Дарья Монгуш Намзыровна
21. Ефимов Леонид Николаевич
22. Жданов Иван Афанасевич
23. Зубарев Сергей Николаевич
24. Зайцев Николай Иванович
25. Исаева Маргарита Александровна
26. Кечил-оол Василий
27. Кончук Монгуш Сотпаевич
28. Кривенко Василий Тимофеевич
29. Кузьмина Анна Григорьевна
30. Ломакина Александра Петровна
31. Мөнгө Шынай Конкалевич
32. Малышев Николай Степанович

33. Нестеровский Алексей Степанович
34. Норбучук Темир Сотпаевич
35. Оранский Олег Павлович
36. Очур Салчак Сагаан-Байырович
37. Оскен Очур Чыдымчапович
38. Пономарев Валентин Константинович
39. Плотников Василий Григорьевич
40. Пичугин Николай Филиппович
41. Пормяев Иосиф Александрович
42. Стопниская Нина Ивановна
43. Сайнит Монгуш Доруйович
44. Степанова Раиса Григорьевна
45. Самдан Семен Намынович
46. Тауснев Григорий Радионович
47. Толбаева Зоя Шимбеевна
48. Тесляков Сарыглар Тамбий-оолович
49. Тартымбаева Александра Александровна
50. Финский Федор Емельянович
51. Федоров Николай Павлович
52. Хандырма Ольга Доктакооловна
53. Холодкова Татьяна Максимовна
54. Черниговцева Клавдия Даниловна
55. Черноок Надежда Ильинична
56. Шырап Оюн Тамбаевич
57. Шыпалдай Галина Бораидиевна
58. Шожун Чурукпан Карадаргаевна
59. Шойбул Иван Люндупович
60. Эрте Нина Ивановна
61. Якрин Иван Фомич

Область часкы тарылганың бүдүзүндө Сүт-Хөлдүн колхозтарында

СУГ-АКСЫ. (Телефон-биле). Сүт-Хөл районуң колхозтары бо чылдың часкы тарылгазына бүрүн белеткенер. Районуң машина-трактор станциязының бригадалары апрельдин эгезинде-ле колхозтарда чед берген, ам чүгө черниң эки эририн манап турар.

Районуң 6 колхозтарында эңир чылын андыртыңан черлериниң шыгың доктаадыры-биле апрельдин сестен эгелеп илииртээр эгелзэн.

Сталин аттыг көдээ ажыл-агый артелинде бо хүннериниң дургузунда 93 га чери илииртээр, ында тракторист эш Комбу-Сүрүн кызмак ажылдап, хүн нормазын 150 хуу чедир күүседип турар.

Киров аттыг колхозта эш Чадамбаның трактор бригадазы 3 тракторлар-биле апрельдиң 8-тен бээр бо аразында 62 га чери илииртээр. Ол ышкыш илииртешкин Кали-

нини аттыг, «Сталинчы орук», «Большевик» болгаш Жданов аттыг колхозтарда хайнышкыныг чоруп турар. Бо колхозтарда бригадир эш Делгер-оол, трактористтер Стасталай, Очур-оол олар үлөгерип ажылдап мурнакчы чоруун көргүзүп турарлар. Андырган черлерини шыгың доктаадыр илииртешкин ажылың бүгү колхозтар апрельдин 15-те доозар сорулгалыг ажылдап турар.

Трактор бригадаларыңа культуура-массалыг ажылды организациярыңче районуң партия организациялары улуг кичээңейни салып турар. ВКП(б) райкомунуң шиттирини өзүгаар чер-черлерде чамдык хамаарышкан партия организацияларының күскөли-биле ында трактор бригадаларыңа библиотекаларың организациястаар ажылды чорудуп турар.

Чер эририн манап турар

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). Улуг-Хем районуң колхозтары бо чылдың часкы тарылгазыга куженишкениг белеткенип турар. Көк-Чыраа сумуда Ленин аттыг колхоз тракторлары, кожудда чепсек-херекселерин болгаш өскө-даа дери херекселерин бүрүн белеткеп алган.

Ол колхозта трактор болгаш хөвү бригадалары Баия-Колдун Бора-Ооргада барып турлагып туруп алган. Ам ол бригадаларже тарылгага хергелээр үрезинерини килдиз-сөөртүп турар. Ол ышкыш андызың, илиир, терге, хомут болгаш өскө-даа чүдүлдерин ында барып чедирип алган.

Торгалыгга «Свобода труда» колхозун бир хөвү бригадазы болгаш Шагаан-Арыг МТС-тин ол колхозка барып ажылдаар трактор бригаданы Кожай болгаш Торгалыгың хөвүларыңче чоокта чаа үнүпкен. Ол бригадалар часкы тарылганың бүгү чепсек херекселерин ап алган болгаш тарылгага хергелетнер бүгү үрезини боттарының дурлаанда барып чедирип алган. Колхозта партия организациязы трактор болгаш хөвү бригадаларыңа чорудар агитас массалыг ажылды күштелдирери-биле 12 агитаторларны быжыглап тургускан. Бичангаш Улуг-Хем районуң колхозтары тарылга эгелзери-биле чүгө черни эририн манап турар.

Часка белеткелди дүрген доозар

ТУРАН. (Телефон-биле). Би-Хем районуң Устүү-Таргалда улуга-тыр катышкан Ленин аттыг көдээ ажыл-агый артели бо чылдың часкы тарылгазыга четчир саныг үрезини уруп алган, тарылганың чепсек херекселери болгаш көдээ ажыл-агыйының машиналарының септелгезин колдуунда доозуп алган. Тарылга шөлдүн 500 центнер едети, 5 центнер хүлдү аппарып төккен.

Ындыг болза-даа ол колхозта четпес ажылдар ам-даа кончук хөй. Үрезиниң нини хемчээлин күүседип алган болза-даа, чамдык тарыл-

га культуруларының, эң ылангыя чинге тарааның үрезини чок, урдунган үрезинериниң арыглашкыны чоруткан болза-даа, шынары багай, сөөлү үеде оларны катап арыглаар уурга таварышкан.

Часкы тарылга үезинде ажылдаар алытарны дыштандырып эгелзезен, колхозтун ажыл алытарың күжү багай.

Часкы тарылганы эгелзээринге чедир артык катыш хонукта үстүңде четпестерин узуткаар дугайында шиттирлиг хемчегни алыры чугула.

ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИЦ АЛДЫГЫ СЕССИЯЗЫ

Обласка мал ажылын хөгжүдеринин 1952 чылда күрүне планын күүседир талазы-биле хемчеглер дугайында

Областың көдээ ажил-агый эргелелинң начальниги эш И. И. Цевменконуң илеткелинден

Эш И. И. Цевменконуң илеткелинң талазы-биле саналдар

Коммунист партиянын удуртулгазы-биле, бистин баштыңчыыс эш Сталинның мерген угааның башталгазы-биле совет улус ажил-агыйның болгаш культуру тургузушкунунуң бүгү участоктарында канчаарда аажок улуг тирилелерни чедип алган.

Бистин областың ажилчы чоннары бүгү совет улус-биле кады социалисттер Төрзөн чурттуң чаагай чоруунга кончук кызымак чүктүлдүг ажалдап турарлар. Областың колхозтары, МТС-тери болгаш совхозтары күрүнең хун-бүрү дузаламчызынга даянып алгаш, совет эртемниң чедикширин болгаш көдээ ажил-агыйнын муракчыларынын дуржулгазын ажылгап тургаш боттарының ажалына эртен чылын чамдык чедикширинни чедип алганнар.

Нитинин продуктулуг мал ажылын хөгжүдеринин үш чыл планын болгаш чылгы малды өстүреринин ий чыл планын дугайында ССРЭ-нин Министрлер Чөвүделинин болгаш ВКП(б) ТК-нын доктаанды амьдырал кырынга боттандырылганын, 1951 чылда мал өстүреринин доктаанын күрүне планын колхозтар инек мал талазы-биле 115,3 хуу, хой болгаш өшкү талазы-биле 123,1 хуу болгаш чылгы мал талазы-биле 124,6 хуу, хаванын 160,5 хуу күүсеткен.

Колхозтар фермаларында сөөлгү үш чылдарын дургузунда малдын баш саны өскени-биле чергелештир ооң составы болгаш продуктулуг чоруу элээн экижээн. Эртен чылын чамдык колхозтар хой малды чылда ий төрүдөр болгаш ий катап кыргыч ажалды бир дугаарда ла эгелеп чоруткан. Ол ажалдын түнелинде Чөөн-Хемчик районда «Октябрь 30 чыл ою» колхоз 100 хой бүрүзүндө 148 хураганын, бир хойдан 1,9 килограмм дүктү алган, ол колхозтун эң эки кадарчызы эш Монгуш Мөнгө 100 хой бүрүзүндө 152 хураганын, бир хойдан 2 килограмм ажалды дүктү алган. Ол районун бүгү колхозтары күсү ий дугаар төрүлгенин үзүндө 1180 хураганын алган болгаш камгалап алган, ол болза, 1951 чылдын дургузунда болуп алган хураганын 24 хуузу болуп турар. Ынчангаш районун колхозтары 1951 чылда 100 хой бүрүзүндө 116 хураганын доруктуруп алган.

Бистин областың колхоз фермаларында нитиниң мал бажын камгалаар болгаш өстүрер талазы-биле үлгер чиктеки көргүзүп турар муракчы малчынар хой. Чөөн-Хемчик районда «Искра» колхозтун кадарчызы эш Монгуш Күдөрүк 100 хой бүрүзүндө 129 хураганын алган. Ол-ла районун «Кызыл тараачын» колхозунун улуг малчызы эш Куулар Лопсан чайгы одарладышкын үзүндө бир баш анык инек мадын хонукта нежебир ортумак денизи 1042 грамм болуун чедип алган. Бин-Хем районун Кочетов атыг колхозунун саанчызы эш Мария Степанова 1951 чылдын дургузунда азырал инек бүрүзүндө 1460 литр сүтү сагган, ол-ла районун «Искра» колхозунун хаван ажаакчызы эш Мария Суворова хаван бүрүзүндө 25 хаван оолдарын бүрүн камгалап алган. Чаа-Хөл районун «Бурунага» колхозунун чылгычызы эш Кеңилек 93 беден 93 кулунарын өстүрүп алган. Эрзин районун «Чаа орук» колхозунун улуг чылгычызы эш Дамба Кашка 154 беден 154 кулунарын камгалап алган болгаш оон-даа өскө. Нитиниң малын өстүреринин күрүне планын чедикширин күүсеткени дээш бистин областың 13 колхозтарын Бүгү-эвилелдин шаныялы-биле шаныянын демделгери эргежок чугула. Оон иштинде Кызыл районун «ТАРН XII улуг хурал» колхозун «Победа» деп чинк машина-биле, Улуг-Хем, Кызыл, Чөөн-Хемчик болгаш Эрзин районнарын 8 колхозтарын «ГАЗ-51» деп бир-бир чык машиналары-биле болгаш 4 колхозтарын мотоциклдер-биле шаныяна.

Бар чедикширин-биле чергелештир малдын баш санын көвүдөдир болгаш оон продуктулуун бедилер талазы-биле дыка улуг четпестер бар. Бо чылдын январь бирээде мал үчүдүнүн түнелин ап көөргө, бир эвес эртен чылын колхозтарын малдын бүгү саны 42 хуу, колхозчуларын малын саны 5,2 хуу, күрүне ажил-агыйларынын малы 13,9 хуу өскөн болза, хуу ажил-агыйлар секторда малдын саны кончук кудулаан. Оон түнелинде областың нити малын баш санын өстүреринин планын күүсеткен.

Күрүне планы-биле алырга бис бо чылдын сүткүр саар инек бүрүзүндө 1000 литрден эвээш эвес сүтү, ыткыр саар инек бүрүзүндө 500 литрден эвээш эвес сүтү, бир хойдан 2,1 килограмм бөдүүн дүктү, 100 баш төрүүр мал бүрүзүндө 95 быззаны, 105 анай, хураганын, 75 кулууну алыр журулук бис. 2500 баш инектерни симменталь уксаан хой будурукчулары-биле, 30 муң хойларны каракул кошкарлар-биле, 3500 бедерни дон болгаш буюновчу уксаа-биле элериштирер, хой малды тарып бооздарынын 60 пунктуларын организаастаар, 4 муң

инек малды, 20 муң хой, өшкүрү болгаш 600 хаванарны сула кадарлап семиртир болгаш тургузу азырап семиртир. Малга 201 муң тонна бөдүүн чөмлерни белеткээрин азы 1951 чылда денизерге мал чөмийин белеткелин 63,3 хуу өстүрерин чедип алыр. 10 муң инек, 2 муң бызаа, 50 муң хой, өшкү, 20 муң чылгы мал кирер мал кажааларын болгаш 10 муң куш турар куш кажааларын тудар.

Нитиниң мал ажылын хөгжүдеринин күрүне планын күүседир дээш бо чылын шиптирлиг хемчеглерин ап чорудар. Тараачын ажил-агыйларны моон сонгаар улам коллективизаастаарга, колхозтарын организаастаар, ажил-агый талазы-биле быжылгаарына үндөйлөш, бо чылын малдын баш санынын нити кызырлышкын чүглө узуткаар эвес, харын бүгү районнарда малдын баш санынын чайгылыш чок өзүшкүнүн чедип алыр. Ылангыя эртен чылын малдын баш санын кудулаткан. Мөңгү-Тайга, Бай-Тайга, Өвүр, Барыш-Хемчик, Сут-Хөл, Тес-Хем, Эрзин, Тожу болгаш Тере-Хөл районнар бо чылын ол кудулаашкын чүглө доктаадыр эвес, харын ажыр өстүрер хүлээлгелин. Коллективизацияны колдуунда дооскан болгаш малдын нити санынын өзүлдөзүн хандырган областың өскө районнары бүгү секторларга болгаш малдын бүгү чүзүн талазы-биле оон баш санын шыгыны көвүдөдир журулук.

Областың колхозтарында малдын баш санын өстүрерин оларын бар турар малдын чыш төлүнүн нежебир-биле чедип алыр төлөө, малдын ажаалга, кадарылганын экижидер, чаш малдарын бүрүн камгалап алыр, малды сула одаладыр болгаш тургузу азыраар ажалды калбартыр, малдын кызыраар чоруун узуткаар. Ынчангаш күрүнегэ ыт дооздарынын планын эвээш санын болгаш эки күштүг малдар-биле күүсеткен турар журулук.

Колхозчулардан, хуу ажил-агыйлардан, ажилчылардан болгаш албан хаакчытарда анык малдарды сандып алыр болгаш контракттастарын калбаа-биле практикалаар.

Малдарын элериштирилгенин планын организаастап турган ий чылда хойдан үш хураганнарын алырын, база хаванарнын чылда ийи удаа оолдарын чедип алыр. Бо чылын колхоз бүрүзү бодунга 3-4 фермаларыг турарын чедип алыр.

Инек малдын сүт продуктулуун бедилер төлөөдө, эки шынарлыг сипенерин, шыктыг чөмийин болгаш концентраттарны четчири-биле белеткеп тургаш, бүгү саар инектерни кыш дургузунда тургузу азыраарын организаастаар. Чайгы үеде мал одаларын элечтир ажилгаар система-биле чорудар болгаш саар инектерни дүне одаладырын, база оларны хүнде үш катап саарын организаастаар.

Хой малдын дүк продуктуун бедилер дээш колхоз бүрүзүгө ийи дугаар кыргылданы чорудар, МТС-терин күжү-биле эвээш-ле диезе 75 муңдан эвээш эвес хойларны электр-биле кыргырынын планын күүседир.

Бо сорулгаларны күүседирде, көдээ ажил-агый органнары, зооветспецлистер фермаларга урелиг мал ажылын организаастап чорудар талазы-биле колхозтарга удуртулганы болгаш боттуг дузаламчыны көргүзерин экижидер журулук. Малдын уксалыг шынарын сайзырадыр сорулга-биле Улуг-Хем, Танды, Каа-Хем, Бин-Хем, Чөөн-Хемчик районнарга чык сөөртүр тыва чылгы малды 10 үрежидилге фермаларын, каракул хойнун 10 үрежидилге фермаларын болгаш инектин 4 үрежидилге фермаларын организаастаар деп планда көрдүнгөн. Үрежидилге фермаларын тургузары болза, чаз уксааларын тургузарынын болгаш бар малдарын шынарын эвээш-бодурунун талазы-биле ол районнарыг совет болгаш көдээ ажил-агый органнарын мурунда турар чугула сорулга болур. Бо чылын чактың доктаалын өзүгаар дыка хой урелиг будурукчуларны өскө черлерден обласке эккеп, колхозтарга садар.

Мал чөмийин быжыг суурун тургузар сорулга-биле сипен кезер шөлдери сайзырадыр дугайында облкүсүкомунуң районнарга чедирген планнын херек кырынга күүседир чугула. Тракторларын сипен кезер машиналары-биле МТС-тер 31 муңдан эвээш эвес га черин сипенин кезер болгаш 10 муң тоннада эвээш эвес силосту салыр хүлээлгелин. Оон ангыда сипени сарааттаар болгаш ногаан сипенерни силосттар черже сөөртүр ажалдарга МТС-тер киржир.

Сугаттыг сипен шөлдериңден бо чылын ийи катап сипен кезип алырын ажалдарын чорудар болгаш даг черлерин, кышталарын, тайганын сипенерин сипен чечектелип турарынын үзүндө эрте кезип алырын чорудар.

Мал чөмү культураларын тарылгазынын планын күүседирче совет болгаш көдээ ажил-агый органнары улуг сагыш салыр журулук. Бо чылын хой чылда үнер сипенерин 600 гектарга, чангыс чылда үнер сипенни 2000 гектарга, дзыл чөмийин үнүштерин 600 гектарга болгаш силос культураларын 350 гектарга тарылар планын күүседир дээш колхоз бургузу оларын үрезинерин-биле хандырттар журулук.

Эки шынарлыг силосту салырын хандыраарда, көдээ ажил-агыйнын район килдистеринин чанынга колхозтарын силос салырын талазы-биле техниктерин курстарын май бирге чедир эрттирер.

Нитиниң малынга быжыг чөм суурун тургузар төлөөдө, областың Сөвдийн күүсеткени комитети болгаш көдээ ажил-агыйнын областың эргелели болза, инвентаризация ажалдарын доозарын, малдын бүгү одаларын болгаш сипен кезер шөлдери колхозтарга хуваагаш быжылгап бээринин талазы-биле перспективтиг планын чогаадып ылыр журулук.

Нитиниң мал ажылын хөгжүдеринин ийи дугаар чугула хемчег мал кажааларынын тудуу болур. Апрель бирээде турганы-биле алырга тудугларга тудуг ыяжы белеткээриниң планын 66 хуу, а оон сөөртүр алырга чүглө 23 хуу күүсеткен. Барыш-Хемчик, Кызыл, Чөөн-Хемчик районнары ыяш сөөртүлгези оон-даа дора чоруп турар. Райкүсүкомнар болгаш районнарын көдээ ажил-агый килдистерин, база көдээ болгаш колхоз тудуунун килдистерин колхоз бургузунга тудуг ыяжын четчири-биле белеткээр хемчеглерин ап, мал кажаалары тудууларын тускай бригадаларын тургузуп, тудуг планын ийин кварталда 15 хуу, үшкү кварталда 50 хуу болгаш дөрткү кварталда 35 хуу күүседирин хандыраар. Оон ынай, хой тарып боозадыр пунктуларын, аарыг малдарын аныгылаар кажааларын тудар.

Бо чылын мал ажылын зооветеринарлыг хандырылганы экижидер болгаш январь-бүгү халдазылыг аарыгларга удур камгаладыг тарылгаларын чорудар. Малдын бүгү кажааларын дезинфекцилээрин хандыраар.

Бүгү колхозтарга болгаш чурттакчылыг черлерге мал хөөрлерин тургузарын, өлгөн малдарны чогуур өйүндө ажаарын болгаш халдазылыг черлерин база мал кажааларын дезинфекцилээр турарын чедип алыр. Зооветучастоктар болгаш мал эмнегизинин салбарлары бо хемчеглерин талазы-биле харысалгазын бедилер херек.

Нитиниң малынын туруп турар байдалын дугайында огчөттөрүн колхозтар баштаар черлеринин хуралдарына ай сайында, а квартал дургузунда түнелелерин колхозчуларын нити хуралдарына чугаалажып көөр болгаш анын илеретинген четпестери узуткаарын талазы-биле тодаргай хемчеглерин алыр. Малдын баш санынын болгаш оон продуктулуунун шыгыны үчүдүн колхоз бургузунга тургузар. Уксаалар айы-биле мал үчүдүнүн инвентар бедилеринин колхоз бургузунга тургузар, малдын чаш төлүн алганын болгаш фермалардан малды чырыг-лазынын талазы-биле актыларын кылып тургаш, фермаларга малдарын шипчээшкенин үчүдүн кылдыр. Колхоз бургузун малдарны херек кырында көрүп санап тургаш ай сайында ончалар. Нитиниң малын камчыгап төчөгөлээр чоруктар-биле шыгыны демселди чорудар.

Эртемниң болгаш муракчы дуржулганын чедикширинин колхоз будурулгезинин практиказынга калбаа-биле ажилгаар кадрларны белеткээринин талазы-биле ажалды экижидип, көдээ ажил-агыйнын район килдистеринден, колхозтар баштаар черлеринден, көдээ ажил-агыйнын специалист бургузундан мал ажылын кадрларын белеткээринин ажалын шыгыны чорударын негээр херек.

Малдан ап турар продуктуун, дигри дензинин өзүлдөзүн, малдын чаш төлүн канчаар өстүрүп турарын, малдын денгилдизин барымдалап тургаш, мал ажылын бүгү-ле фермаларыг колхозчуларын күш-ажылын шыг организаастаар болгаш оон төлөвирин чурумчулар.

Нитиниң мал ажылын хөгжүдеринин планын күүседир дээш колхозтарын мал фермаларын ажалдакчыларын ортузунга социалисттиг чарышты калбартыр.

Тыва областың Сөвдийн VI сессиязынын ийи дугаар айтыры — обласка мал ажылын хөгжүдеринин 1952 чылда күрүне планын күүседир талазы-биле хемчеглер дугайында айтырыгын бүгү талазы-биле шыгы чугаалажып эртен. Сессияга санал берген областың Сөвдийн депутаттары болгаш өскө эштер 1951 чылда мал ажылында чамдык чедикширинин болгаш четпестерин, мал ажылын амгы туруп турар байдалын чугаалавышаан, областың Сөвдийн күүсүком, көдээ ажил-агыйнын областың эргелели болгаш оон чер-черде органнары мал ажылын удуртуп талазы-биле боттарынын ажалын ам-даа эде тургузуп ап шыдаваан деп шүтүмчүлөп, база мал ажылын хөгжүдеринин 1952 чылда күрүне планын күүседир талазы-биле хемчеглер дугайын чугаалап турган.

Нитиниң продуктулуг мал ажылын хөгжүдеринин үш чыл планын күүсеттишаан, Бин-Хем районун колхозчу ажил-ишчилер чамдык чедикширинин чедип алган деп райкүсүком даргазы эш Сурков бодурун саналыга чугаалаан. Үш чылдын дургузунда колхозтарда нитиниң малынын баш саны дыка өскөн: чылгы малдын өзүлдөзү 66 хуу, хой, өшкүрүн — 180,6 хуу, инек малдын — 81 хуу, хаванын — 84 хуу болган. Бир эвес 1951 чылда колхозтар нитиниң малынын баш санын өстүреринин күрүне планын канчаар күүсеткенин ап көөр болза, чылгы малдын планын 104,1 хуу, инек малдын — 103,8 хуу, хой, өшкүрүн — 109 хуу, хаванын — 177,2 хуу күүсеткен.

Районда «Кызыл сылдыс» колхоз (даргазы эш Мактар) 1951 чылда нитиниң малын өстүреринин планын муракчы болуп күүсеткен. «Өөк» совхозта хаван ажалынын бригаданын бригадир эш Попов хаван төрүүр хаван бүрүзүндө 10 хаван оолдары алыр планын тургаш, 19 хаван оолдары алган. Кочетов атыг колхозтун саанчылары эштер Степанова биле Горбунова саар инек бүрүзүндө эртен чылын 1300 литр сүтү саап алганнар. «Өөк» совхозта бызаа ажаакчызы эш Путинцева 105 бызааны менди доруктуруп болгаш өскө-даа муракчылар районда хөй.

Оон-биле чергелештир нитиниң малынын продуктулуг чоруунун бедивейн турарын, ылангыя 1951 чылда инектен сүт саадызынын, хойдан дүк кыргылдызынын планын, база төрүүр малдан алыр чаш малдын планын район чедир күүсеткен. Көдээ ажил-агыйда муракчы дуржулганын малчынарын ортузунга кончук четпес непередиш турар болгаш үш чыл хуусаалыг зоотехния курстарынын ажалы багай чоруп турар. Оон ынай МТС-тин кичээлинин мал ажылыны көрүндүр дугайында көдээ ажил-агыйнын областың эргелели шоолуг сагыш салбайн турар деп эш Сурков шүгүмчүлөзүн.

Тес-Хем районун Ленин атыг колхозунда депутат эш Аралчор бодурун саналыга көдээ ажил-агыйнын район килдистеринин мал ажылын специалисттеринин нитиниң мал ажылыга боттуг дуза чедирбейн турарын, ылангыя малдын халдазылыг аарыглары-биле демсел чорутпай, олар боттарынын хүлээлгезин күүсетпейн турарын шүгүмчүлөзүн, моон сонгаар мал аарыглары-биле демселди обласке көдээ ажил-агый эргелели, оон ветеринария килдизи шуут холап ап чорударын негээр.

Бистин Барыш-Хемчик районда «Большевик» колхоз 1951 чылда мал өстүреринин планын 103,2 хуу күүсеткен. Муракчы малчынар эш Сендемаа 1951 чылда төрүүр 194 хойдан 194 хураганын, эш Успун 126 өшкүдөн 126 анайны 6 ай чедир өстүргөш, колхозка дужаап бергенер. Олар ам малдын бо чылгы чаш төлүн база менди доруктуруп турарлар — деп депутат эш Идам-Сюрюн чугаалаан.

Колхозта нитиниң малынын баш саны 4000 ажил турда-ла зоотехник болгаш өскө-даа кадрлар-биле районун көдээ ажил-агый килдизин хандырабайн турар. Областың көдээ ажил-агый эргелели болгаш оон ветеринария килдизи бодурун ажалдакчыларын, ылангыя специалисттерин колхозтарга чедир чорутпайн турарын соксадып, моон сонгаар колхозтарга барып дузалажып, кадрлар-биле хандыраар, ферма эргелекчилерин семинарларын районга азы Кызылда-даа эрттирер турарын өренип көөр болза чорудер эш Идам-Сюрюн шүгүмчүлөзүн. Оон ынай эш Идам-Сюрюннү саналыга чугаалап бир чижек

болза, «Большевик» колхозтун баштаар чери малдын быжыг чөм суурун тургузарын чугулазын барымдалааш, 20 кижы составтыг үргүлчүнүн бригаданын тургускан. Олар апрельге чедир 20 га чаа черин аштап арылгаан, 24 га эргэ сипен шөлүн база аштаан.

Дараазында санал берген Чаа-Хөл райкүсүкомнун даргазы эш Балчир районун колхозтары мал өстүреринин планын малдын чүзүн талазы-биле күүсетпезинин чыдаганын, эртен чылын 100 хуу деп медээлеп турган мал чөмү чүглө февральга четкенин, районун зооветспецлистери мал аарыглары-биле демселди эки чорудуп шыдавай, кажааларын шипчилээр, дезинфекцилээр ажалдарын чорутпайн турарын болгаш областың көдээ ажил-агый эргелелин ветеринария килдизинин эргелекчизи эш Конгарын боттуг хемчег албайн турарын шүгүмчүлөзүн.

Моон сонгаар мал ажалдакчыларын билин бедилерин, областың төвүндө мал ажылын мергендилгиди специалисттерин районнарга, колхозтарга үргүлчү барып, практиктиг дуза көргүзерин эш Балчир чугаалаан.

Бай-Тайга районда депутат эш Токпак саналыга район бо чылын мал ажылын хөгжүдеринин планын күүседир дээш чокта чаа районга эртен муракчы малчынарын чөвүлөп хуралыга болгаш район Сөвдийн сессиязынга мал ажылын дугайында айтырылганын чугаалажып эртен деп чугаалаан.

Эртен чылын райкүсүкомнун даргазы турган эш Самдан биле районун көдээ ажил-агый килдизинин эргелекчизи турган эш Солаан-оол сипен белеткеленин планын күүсетпезиний турда-ла ажыр медээлеп, оон-биле күрүне мегелеп турганнар. Оон чылдаганындан чамдык колхозтар бо чылын мал чөмийин талазы-биле чедимес чорукка таварышкан. Оон ынай малдын январь чизинин райкүсүком эргейг удуртуп эрттиргенинден чамдык хуу кижилерде мал чажыраар чүдүлдер тургулаан деп эш Токпак шүгүмчүлөзүн.

Каа-Хем райкүсүкомнун даргазы депутат эш Дежнев саналыга районун колхозчуларын ортузунга социалисттиг чарышты калбартып тургаш, мал өстүреринин күрүне планын күүсеткенин болгаш муракчы малчынарын көргүзүлгезин чугаалавышаан, малдын продуктулуг чоруунун ам-даа чавыс болуп турарын, чамдык колхозтар мал өстүреринин планын бар малдын чаш төлү-биле эвес, өскөртө кирген мал-биле күүседир турарын, райкүсүком болгаш районун көдээ ажил-агый килдизи мал ажылын хөгжүдеринин айтырын ираатта четпес чорудуп турарын мишиш чугаалаан.

Оон ынай эш Дежнев бодурун саналыга сипен аралаштырар тарылга элечтирилгенин көвүдөдиринин жуур-дузанын, ылангыя областың чер тургузуунун эргелелин начальниги эш Амелинин бо талазы-биле кончук оожум хөдөдөлү турарын чугаалавышаан, моон сонгаар бо айтырыгын областың Сөвдийн күсүкомунун талазындан чугулап чорударын негээр.

Тес-Хем райкүсүкомнун даргазы эш Лопсан-Серен бодурун саналыга бо чылын районга берген мал өстүреринин күрүне планын дурданып шыг эвес санал бергенин сессия буруу шалкан.

Моон ангыда, сессияга санал бергенер болза: Танды райкүсүкомнун даргазынын оралакчызы депутат эш Негей, Барыш-Хемчик районун көдээ болгаш колхоз тудуунун килдизинин эргелекчизи депутат эш Аракчаа, ВЛКСМ обкомунун бир дугаар секретари депутат эш Адын-оол, областың статистика эргелелин начальниги эш Вереин, областың көдээ ажил-агый эргелелин начальнигинин оралакчызы эш Ушаков, ол эргелелдин ветеринария килдизинин эргелекчизи эш Конгар.

Саналдарын сөөдүндө облкүсүкомнун даргазынын оралакчызы депутат эш Суворцев санал берген. Эш Суворцев бодурун чугаазынга мал ажылында бар турар четпестерин, мал ажылын хөгжүдеринин 1952 чылда күрүне планын күүседиринин хемчеглерин тодаргай чугаалаан.

Бо айтырыг талазы-биле сессия делгереней шиптирин хүлээп алган.

Кубаның чазаа-биле дипломаттыг харылзааны Совет Чазак соксаткан

Чурттар аразына дипломаттыг харылзааның бүгү-нитиге чурумчаан хемчээлин Кубаның эрге-чагырга каржызы-биле үрөп, ССРЭ-нин Гаванда турар элчин черинге дипломаттыг почтаны апарган совет дипломат курьерлеринин 1952 чылдың март 21-де Кубаже кирерин хораан. Куба эрге-чагыргалар болза, Кубаның чазааның айтышкынын өзү-гаар Кубада ССРЭ-нің херектеринге бүзүртерген элчинин аэродромда турган дипломат-биле ужуражырына моондактан. А Кубаже кирер эртирилге бижии ол дипкурьерлерде бар турда-ла чурттан өзалдашкын чокка үнүп чоруунун негезин турган.

Кубада ССРЭ-нің херектеринге бүзүртерген эш Фомин бо чылдың апрель 3-те Кубаның даштыкы херектер министринин оралакчызына

баргаш, Совет Чазактын дааскайын өзүгаар моон адаанда уткалыг нотаны анаа хүлээди берген: «ССРЭ-нің Кубада элчин чери Совет Чазактын дааскайын өзүгаар моон адаанда чүүлду медеглээри эргежок чугула деп санады.

Бо чылдын март 21-де Кубаның чазаа Совет Эвилелинин дипломаттыг курьерлеринин Кубаже кирерин чөпшээрээринден ойталааш, бүгү-нитиге чурумчаан дипломаттыг эргелери үрөп, ССРЭ-нің Кубада элчин черинин ССРЭ-нің Чазаа-биле чогуур дипломаттыг харылзааның үскенин барымдалааш, Совет Чазак болза, ССРЭ-нің Кубада херектеринге бүзүртерген элчинин депир кыйгыртып турар болгаш Кубаның чазаа-биле харылзааны соксаттып тур».

Көдээ Советтернин ажилын удуртурун экижидер

Ажылчы чоннар депутаттарынын Тады районун күүсекчи комитеди көдээ Советтернин ажилын контрольдаарын болгаш удуртурун четпес чорудуп, ол ышкаш районун ажил-агый ажил-чорудулгазынче ханылап кирбей турган.

Оң хараазы-биле районун чамдык көдээ Советтери сессияларын чогуур хуусаазында эрттирбес чорук бар болуп турар. Районун күүсекчи комитединин бир четпес ажилы болза, бодунун үндүрүн шийтпирлеринин күүселдизин чогуур негелдизинге чедир хынавазы болур. Көдээ Советтер күүскомунун шийтпирин күүседиринче сагыш салышкынын четпес салып, күштү үндүрбей турган ужурундан мал ажилын хөгжүдеринин үш чыл планын дугайында, чуртталга бажынарнын, культура-амыдарал болгаш бүдүрүлгө тудугларынын талазы-биле районун күүскомунун шийтпирлери күүсетимиз.

Район Советинин болгаш көдээ Советтерин тургусканы доктаамал комиссиялар херек кырында кандыда ажал чорутпаан.

Күүсекчи комитет көдээ Советтерин ажил-чорудулгазын дугайында илеткели албайн турар. Бай-Хаак, Межегей көдээ Советтерин ажилынын дугайын эртен чылдын дыйнап эртсе-даа, ол Советтерин ажилында экижизин чүве чок.

Көдээ Советтерин сессияга белеткели четпес. Оң хараазы-биле сессиянын ажалы куду деңгелдиг болуп турары билдирген.

Районун күүсекчи комитеди көдээ Советтерин социалист чарыжын негелдизинге чедир удуртпайн турар. Оң тодаргай барымдалаазы, көдээ Советтерин эртен чылдагы социалист чарыжынын түнелин чугаалашпаан болгаш оң түнелин үндүрбээн болур. Күүсекчи комитеттин секретари эш З. Полунина көдээ Советтерин ажилын сонуурагавай, социалист хүлээлгелерин хынаары-биле тус-тус черлерге үймей, оң кабинетинге олура удуртур четпес чаңчылды.

Районун күүсекчи комитединин килдистерин четпес ажалдап турар.

Күүсекчи комитеттин кежүгүнү, районун көдээ ажил-агый килдизин эргелекчиз эш Нуржидна бодунун ажилына харысалгажок ажалдап, полит-биленин деңгелин бедидери-биле ажалдавайн турар. Чамдык колхозтарда үш чылдын агрозоотехниктиг куруун организаставаан. Ол ажалдык мындык чорубыла районун күүскому эптежип турары кончук четпес.

Көдээ Советтерин ажилына ажалчы чоннар депутаттарынын район Совети дузаны үргүлчү чедирбейн турар. Көдээ Советтерин даргалары-биле инструкциялыг чөвүлөд хуралды эвээш эрттирип турар. Оң хараазы-биле чамдык Советтерин даргалары бодунун хүлээлгезин эки билбестер. Ынчангаш культу-чырыдышкын албан-черлерин, клубтар, номчулга бажынарнын ажилын барык удуртпайн турар.

Көдээ Советтерин ажилын суурларын чагаайжыдарынче, орук тудуушкунунче, колхозтарын тудуг ажалдыктары угландырбайн турар. Ажалда эки организация болгаш шыгыны негелдини кошкандан тудуг материалдарын кезип белет кээринин, тудуг шөлүнче сөөртүрүнүн эки үезин түнелдиг эвес эрттирпайн турар.

Бо чылдын январьда, февральда 4000 кубометр чудукту белеткээр ужурул турган. Херек кырында ол планын чүгө 38 хуузу күүсетинген. Эң ылагыч Сталин аттыг колхоз ыяш белеткелин бо үеде чүгө 24 хуу, «Сталинчы орук»—18 хуу, «Чаа орук»—12 хуу күүсеткен.

Бо чорук болза, колхоз тудугларынын планын кыска хуусаада эки шынарлыг кылдыр күүседирин көдээ Советтер үнелевейн, оң удуртпайн турарын көргүзүп турар.

Ынчангаш ажалчы чоннар депутаттарынын район Совети болгаш чер-черде көдээ Советтер районун ажил-агыйн удуртурун экижидип, ажалчы чоннардын социалист чарыжында хүлээнген хүлээлгезин күүседиринче болгаш ажыр күүседиринче ажалды угландыраы чугула.

С. ТУШКОВ.

Малдың чаш төлүн бүрүн алырынче ничээнгей салыр

Малдың баш санын өстүреринин кол чүүлү оң чаш төлүн меңди камгалал алыры болур. Ам Өвүр районун колхозтарында малдың оолдашкыны кидин-не дүлүктөп турар. Чоокку хүнгерге чедир колхозтарда төрөөн 10 инектин бызаалары, 2 бенин кулуннары болгаш 1220 хойнун 1279 хурагын, 524 өшкүнүн 524 анайы бүрүн камгалатынган.

Ылагыч «Совет Тываның беш чыл ою» колхозтун даргазы эш Коңчук, хой мал фермазынын эргелекчиз эш Доржу малдың чаш төлүн камгалал алырын талазы-биле улуг ажалды чорудуп турарлар. Ол колхоз 11 кезек черде турар хой малда дүн-хүнүн дежурныйларын тургускан. Чаш хураган ажап алыр 18 санын инчейектерин баш бурунгаар белеткээш, кадарчыларга хүлээди берген. Чаш малдын 15 чаа кэжааларын немей туткан. Ол колхозта баштайгы үеде төрүтүнген 408 анай, хураган эки ажаалгад өзүп доругуп турар. Кадарчыларын иштинде эш Ийма хой хураганны меңди ажап турар, оң хураганнарнын саны чүс дыка ашкан.

Ол ышкаш «Торгалыг» колхозта хой мал фермазынын эргелекчиз эш Чаш-оол, мал эмчизи эш Махал-оол 60 километр тургудуг черде 20 кезек кылдыр үзүп тургускан хойларын үргүлчү эргип көрүп, кадарчыларын

нын ажилын эдер, четпес чүүлдерин илередип, хемчээш ап турар. Чаш малдын 10 чаа кэжааларын немей туткан болгаш кадарчыларга сизген, кужурун үзүктөл чок чедир берип турар.

Ындыг болза-даа мал ажилын, ылагыч чаш малды доруктуруп алырын негелде өзүгаар бүрүн чорудуп турар деп чугаалап болбас. «Коммунизмче орук», «Торгалыг» колхозтарын чаш малдында кодуру бар болуп турда-ла, оң узуткаар хемчеглерин кончук четпес чорудуп турар. Оң чылдагаанындан «Торгалыг» колхозка 10 анай өлгөн. Инек кадарчызы Шойлак 2 кэзыраны кадарбайн ээн салыпкыш, бөрүге чидирбейн. Кадарчы Такай-оол 1 молдурганы база бөрүге чидирткен. «Кызыл тук» колхозта Калчан-Куланы ажап турар 50 хире молдургаларын ажаалгазы эки эвес: кэжаалын көржедин хоорбайн турар, молдургаларын лон соок черге сизгенедип турганы-биле оларнын күжү арган.

Колхозтар баштаар черлери, малчынар болгаш районун көдээ ажил-агый килдизи, оң специалистери төрүтүнген чаш мал бүрүзүн чидирч чок камгалал алыр дээш харысалгалыг ажалдаар ужурул.

М. ЧАМБАЛ-ООЛ.

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР

Хожудаашкындан уштунар

Чаа-Хөл районда С. Бегзи дарга-лаан Молотов аттыг колхоз бо чылдын тудуг материалдарын белеткээр талазы-биле өске колхозтардан дыка хожудап турар.

Шаньнын Суглуг-Адырга беш ай дүргүндө 6 муң хире чудукту кескеш колхоз төвүнчө сөөртүр тургаш, чүгө бир муң хире ыяш кескен. А белеткетинген ыяштарын шынары багай, тудугта херелетнимес болуп турар. Марттын сөөлүгү хүнгеринге чедир чаңгыс-даа чудук дүжүргүмиз.

Бо чорук чүвү көргүзүп турарыл дээрге, колхоз баштаар черин ажалды таарыштыр организастап, күштү чөп ажыглавай турарында. Тайгага ыяш белеткелинче эң мур-

накчы колхозчуларын чорудар ужурул турбуже, харын эң чалгаа кижилерин таарыштыр чорутканында тудуг материалдары белеткээр ажалдын хожудап турары ыяш.

Моон ужурундан колхоз төвүнде бызаачылар белең ыяш чогундан чүвү-даа кылбайн олуруп турарлар.

Бо чылын колхоз 12 бажын, даш склад, тарга склад болгаш малды 3 кэжаазын тудар планын. Бир эвес бо темпи өзүгаар ажалдап турар болза, план күүсетинери берге.

Мынчангаш колхоз даргазы С. Бегзи, тудуг бригадирин Өргөкчи оларнын хожудаашкындан уштунар дээш жүжүндүшкүнд ажалдаар өйү келбээн бе?

К. ОНГА.

Кичээл чорустаан

Тес-Хем районда улгатыр катышкан Ленин аттыг көдээ ажил-агый артелине тургускан агро-зоотехниктиг курстун ажалы сөөлүгү үеде шуут чорустаан.

Бөлүмүнү тургусканынын эгезинде 20 колхозчулар дыка сонуургалды өөренип эгелген. Ынчалза-даа чүгө үш катан кичээл эртен болгаш оон сонда соксаан.

Ол бөлүмүнү от, чыраткы, саазын, карандаш болгаш өөредилгенин көр-

гүзүг материалдары-биле эки хандырбаан. Ам сөөлүгү үеде колхозчулар хомодал турар апарган.

Агро-зоотехниктиг бөлүмүнүн ажилын катан чорудар талазы-биле районун көдээ ажил-агый килдизи дарый хемчег алыр болгаш ол бөлүмүнү шыырак билгилгил карлар-биле үзүктелдирбей хандыраа чогуур.

В. ТОВУУ. Ч. ОЮН.

ШЫННЫҢ МАТЕРИАЛДАРЫНЫҢ ИЗИ-БИЛЕ

„Эмнелге салбырын тургузары негетинип турар“

1952 чылдын январь 29-та үнгөн № 19 «Шын» солунга парламентин «эмнелге салбырын тургузары негетинип турар» деп эгелг чүүлге Сүт-Хөл районун Бора-Тайга сумузунга эмнелге салбырын тургузарынын

чугулазын бижээнин барымдалааш, ол сумуга эмнелге салбырын 1952 чылдын сентябрьде ажалдарын шийтпирлээ деп районун кадык камгалал килдизинин эргелекчиз эш Бердик «Шын» солунун редакциязына харыылаан.

жик бөлүмү ажилын шуут соксаткан. «Искра», «Коммунизмче орук», Ленин аттыг колхозтарда (партия эге организация секретарлары эштер Төгүс, Бора-Көже, Сотпа) бижик бөлүмнеринин ажалы оон база-ла дээрдевеес.

Чонун ортузунда бижик билбес болгаш бижикти биче билир чорукту узуткаарынын херезин район, комсомол райкому эренгей өзү-биле удуртуп турарын медеглээш чогуур. Районун культу-чырыдышкын килдизи ол ажалдан шуут хоорлуп чайлаан. Оң чылдагааны-биле башкылар болгаш улус өөредилгезинин, база культу-чырыдышкыннын ажалдакчылары, бижикти дээр билир комсомолчулар ол ажалче ам-даа долузу-биле хаара туттунмаан.

Ынчангаш ам сорулга болза, бөлүмнерини организаст талазы-биле улам быжыглап, оларнын үзүктөл чок, доктаамал ажилын хандыраарына таарымчалыг бүгү байдалдарын партия эге организациялары, суму Советтери, комсомол организациялары, улус өөредилгезинин ажалдакчылары хандырып тургузар ужурул.

Бижик бөлүмнеринде ажилын канчаар чоруп турарынын дугайында тус-тус культу-армейжилеринин отчөттарын партия эге организацияларынын, суму Советтеринин хуралдарына өй-өйде дынап, илерезин четпестерин чайладыр дугайында

да шийтпирлиг хемчеглерин алыр.

Районо (эргелекчиз эш Шоев) бижик билбес болгаш бижикти биче билир чорукту узуткаарынын херезинде бодунун ала-чаагаарлаашкынын удуртулгасындан дүргөн уштуруп, ол чугула харысалгалыг ажалды чогуур удуртулга-биле хандырып, бижик бөлүмнеринин ажалына контрольду күштелдирер ужурул. Бижик бөлүмнерин өөредилге номяры, көргүзүг материалдары, программалар болгаш метод-тук айтышкындар-биле үзүктөл чокка хандыраар херек.

Ол ышкаш бижик билбес болгаш бижикти биче билир чорукту узуткаарынын ажалына районун бүгү башкыларын, көдээ ажил-агый, мединанын специалистерин бүрүн хаара туруп кириштирерин чедип алыр.

Мынчангаш районда бижик билбес болгаш бижикти биче билир чорукту узуткаарын чединшиктин шийтпирлээри — районун партия, совет, комсомол организацияларынын сонгаарладып болбас сорулга болуп ужурул. Эргинин аары берге артышкыны — бижик билбес чорукту узуткаарынын демселени бижик-ле билир коммунист бүрүзүнүн хүлээлгезин кылдыр санаар херек.

О. ШИРИНДИВИИ.

Москвада делегейин экономика Чөвүлөл хуралы

Делегейин экономика Чөвүлөл хуралынын киржикчилеринин кирип турар секциялары боттарынын ажалын апрель 7-де үргүлчүлээш. Бирги секциянын (делегейин саднын сайзырадырынын айтырылгарынын талазы-биле) эртенги болгаш кезеэки хуралдарына чүве чугаалаан кижилер боттарынын чурттарынын даштыкы садыгларынын туруп турар байдалдарын дынактап, барааннарын үндүр, кирип садыглажырынын талазы-биле туруп турар аргалар ажыглатпайн турар дээрзин айтканын.

Лэй Жень-минь (Кыдат Улус Республика) Кыдат болза, эрте-шадган тура-ла Европанын чурттары-биле калбак садыгын кылып турган деп чугаалааш, өзгөчө тургускан моондакташкындарын ужурундан ол чурттар-биле садыг харылзаазы дыка кызырылган деп медеглээш.

Сөөлүгү ийи чылдарын дургузунда Кыдат болза, улус ажил-агыйн катан тургузуп, сайзырадырынын талазы-биле улуг чединшиктини чедип алган. Кыдаттын үлөтүрү болгаш көдээ ажил-агый ам үеде дайын мурунда деңгелин чедер дей берген, а чамдык ажил-агый адырларынын талазы-биле ол деңгелди ажап турар апарган. Кыдат барааннарын үндүр садыгларынын аргазы дыка улуг. Кыдат Улус Республиканын садып болуп барааннарын ол тодаргайы-биле санап чугаалаан.

рынга нийти садыларлыг болуп турар ужурунда ол чурттарын төлөөлөкчилери болза, дээрги Нестеров-тун пленарлыг хуралга кылган сүменин бистер ышкаш база ол хире сонуургал-биле дынаан боор деп идеген тур мен.

Белең хептин фирмазынын директору Д. Перри (Англия)—чөвүлөл хуралдын киржикчилери шуптузу боттарынын чурттарынын баштаар бөдүктеринге чөвүлөл иреткедди ажалынын дугайында улуктедди ыяавыла четкен турарына детким чезин кылырын сүмелзэн.

Амгы үеде делегей саднын калбарына моондактап турар дыка хой шаптыкташкындарын профессор Добретсбергер (Австрия) айткан.

Хитендра Нарайн Чаудхури (Индия) бодунун саналында—бо чөвүлөл хуралга айткан ажалдар соксавайн үргүлчүлээш турзун дээш чурт бурзунга национал комитеттерин тургузар дугайында айтырынын чугаалажып көөрүн сүмелзэн.

Ол Индияга чоокта чаа болган үлөтүр делгелгезинин дугайы чугаалап тургаш, Совет Эвилелинде бедик шынарлыг эт-херекселдерин дыка хой санын-биле кылып үндүрүп турар дээрзинге дыка хой индустар херек кырында бүзүрп көргөннер—деп айткан.

Социал айтырылгарын шийтпирлээринин делегейин экономика

дем-катыжышкынын талазы-биле секциянын эртенги хуралына чөвүлөл хуралдын киржикчилери—Франциянын, Италиянын, Финляндиянын, Мексиканын болгаш профвилелдерин Бүгү-делегей федерациянын политиказынын төлөөлөкчилери боттарынын саналдарына—ангылап ылгаарынын политиказынын түнелинде Барын Европанын, Муруну Американын, Чоокку Чөөн-чүктүн болгаш Муруну-Чөөн Азиянын дыка хой күрүнелеринин чурт-такчыларынын ядарангай байдалы улам баксыраан—деп медеглээш.

Профессор Беттелейм (Франция) бодунун саналында—америк рынок болза, быжыг эвес дээрзин тодаргай чижектер көргүзүп тургаш чугаалаан. Оон үнер арга болза, бараан орнажышкынын дең үне-биле чорудуп болуп чурттар-биле харылзааны тургузары болуп деп Беттелейм көрүп турар. Делегейин экономика дем-катыжышкынын доктаамал комитетин тургузар болза, улуг ужу-дузалыг болуп ийик деп ол чугаалаан.

Венгриянын экономика талазы-биле чединшиктинин ачызында оон барааннарын үндүр, кирип саарарынын аргазы дыка улгаткан деп венгир кооператив ажалдакчызы Имер Деген чугаалаан. Ынчангаш Венгрия болза, дең эргелг чорукка болгаш садыг чурумун сагырынга үндөйлөшчү, үш чылдын дургузунда—1953 чылдан 1955 чылга чедир делегей рыногунун өртөз-биле 2,5 миллиард швейцар франк-акши өрктелгил бараанын садып ап болуп болгаш үндүр садып-даа шыдаар—деп ол чугаалаан.

Барааннарын экспорттап үндүр садыгларынын мен база-ла чүктүп турар мен, ынчалза-даа бараан кирип ап турар чурттарын талазында төлөвирлерин берге байдалда туруп турарынын ужурундан бараанын үндүр садыглар чорук барык-ла долузу-биле соксаан деп итали бүдүрүлгө эзи Виберти чугаалаан. Барын Европанын бараанын үндүр садып турар чуртта-

Ушкү секциянын (хожудангай чурттарынын айтырылгарынын талазы-биле секция) эртенги болгаш кезеэки хуралдарына хожудангай чурттарынын экономиказына болгаш улустарынын амьдарал деңгелин чамдык күрүнелеринин делегей саднын талазы-биле ыглай көөр, шаптыкташкынын чоруктарынын хоралыг сатыларын санап бергенер чугаалап турганнар. (СЭТА).

Варшавага бедик бажынын тударынын дугайында совет-польша дугуржулгага ат салганы

Варшавага культура болгаш эртем Ордузунун бедик бажынын тудар дугайында ССР Эвилелинин чазаа-биле Польша Республиканын чазаанын аразында дугуржулгага 1952 чылдын апрель 5-те Варшавага ат салган. Анаа Польша Республиканын президентизи киришкен. ССРЭ-нің чазаанын төлөөлөкчилери биле ССР Эвилелинин Польша Республикада Онза болгаш Бүрүн эргелг элчини А. А. Соболев база Польша Республиканын чазаанын төлөөлөкчиси-биле премьер-министр Ю. Циранкевич олар дугуржулгага ат салганын.

жынын туруп тургузар, польша чазактын күзүнүн-биле ол бажына —Польшаның эртемнер Академиязын, эртем билгилер непередар нийти-ледди, аныктарын культу-чырыдышкын организацияларын, үлөтүр болгаш техника музейин, делгелге салыр черлерин, конгресстер болуп залды, театр болгаш концерт залдарын база кино театрын тургузар.

Ол дугуржулга өзүгаар ССРЭ-нин чазаа болза, Совет Эвилелинин күштерин-биле болгаш хөргендилери-биле Варшавага культура болгаш эртем Ордузунун 28—30 кэзгит ба-

Эртем болгаш культура Ордузунун тудуунга үнер чарыгдалдарын Совет Эвилелинин чазаа бодунга дагдынып алыр.

Совет ажилчыларнын, инженерлер болгаш техниктерин туруп тургузарга ол бажынын тудуушкуну польша ажалчылар, инженерлер болгаш техниктер база киржир.

СЭТА.

Совет-польша дугуржулганы польша парлалга калбаа-биле парлап турар

ВАРШАВА. Варшавага эртем болгаш культура Ордузунун бедик бажынын тудар дугайында ССР Эвилелинин чазаа-биле Польша Республиканын чазаанын аразында дугуржулганы бижимелдин Польшанын бүгү солуннары бир дугаар арнына-рында парлап турар.

«Найралдын белээ» деп мурунку чүүлде «Трибуна люду» солунун бижип турары болза:

«Дайнын импералисттик кысыкчылары Кореяны даш бузупдулары болгаш худ кылдыр үрөп, агрессиянын чалбыжын бүгү делегей кырынче хөрлээлдерин оралдажып, ханбарылгай чурттарын чазактарын чепселенишкенин хой төлөвилелдерин бадылап үндүреринче албадал, ынчангаш кандыг-даа тайбыс тургузушкунга моондакташкынын таварыштырып турар үеде тайбыс тагеринин хөстүг улестери, а ол ыш-

каш Польша база Совет Эвилелинин канчаар-даа аажок улгү дузаламчызынын ачызында чаа-чаа үлөтүр тудугларын, чуртталга бажыларын, культураның одгаларын туруп тургузуп турар.

Культура болгаш эртем Ордузу болза, Совет Эвилелинин дузаламчызын чаа херечизи болуп, оң тууйбуу бурзуу күш-ажылчы польша болгаш совет улустарын найыр-биле харылашкан холдарына медеглээ болур.»

«Жице Варшава» солунун бижип турары: «Польша-совет найыр болза, бистин улзууустун бодунуң набыссылын, чурттуң бодунуң келир үезин тургузуп турар чайгылыш чок бузуленин үнер дөзү болуп турар. Ол найырдалык чаа херечиле болза, ССРЭ-нің болгаш И. В. Сталиннин Варшавага кайтканын чагаай белээ болур.» (СЭТА).

Бижик бөлүмнеринин ажилына партияжи удуртулганы күштелдирер

«Чону бижик-билек чок чуртка коммунист нийтиледди тургузуп болбас... Бижик билбес кижиполитиканын даштында, баштай оңу үзүктөл номчуруунга өөредир херек» — деп улуг Ленин биске өөредип келген.

В. И. Лениннин ол өөредин херек кырынга боттандырышпаан, большевик партия, Совет чазак чону бижик-билекти болдураарыне кичээнгейин соксаал чокка салып турар.

Чонун бижикке өөредиринин херээ болза, обласка социалист чарыгдалдарын чединшиктин шийтпирлээринин база бир чугула байдалы.

Бо улуг сорулганы күүседир дээш, Чөөн-Хемчик районун партия, совет органдары элзэн шыгыны хемчеглерин ап келген. 1951 чылда бижик билбес болгаш бижикти биче билир 321 кижини бижикке өөредкен. «Большевик» колхозта комсомолчу культу-армейжи Тас-оол 26 кижини, «Октябрь 30 чыл ою» колхозта башкы Какпаанак 30 кижини, «Коммунизмче орук» колхозта культу-армейжи У. Ооржак бижик билбес 13, биче бижиктиг 7 кижини, Шами сумузда культу-армейжи О. Маннай-оол бижик билбес 16, биче бижиктиг 4 кижини, Жданов

аттыг колхозта комсомолчулар: Шидимаа бижик билбес 12, Чылбак 16 кижини бижикке өөредкенер.

1951—1952 өөредилге чылдарында бижик бөлүмнерин база эде организастаан. Ынчангаш ам районда 538 кижини, оң иштиде 104 коммунистерин боттарынын өөредилгезинде хаара туткан 32 бижик бөлүмнери ажалдап турар болгаш оларны 32 культу-армейжилер удуртуп турар.

Жданов аттыг болгаш «Кызыл тараачын», «Большевик» колхозтарда бижик бөлүмнеринин ажалын, оларда партия эге организациялары (секретарлары эштер Кекжипен, Агбаан-Шырап, Тамбы-Сүрүн) эки удуртуп келген. Оң түнелинде ук бижик бөлүмнеринин ажалы доктаамал чоруп, кичээлдер организастыг бедик деңгелде эрттип турар.

Бижик бөлүмнеринин ажалын партия, комсомолдун чамдык эге организациялары, суму Советтери харысалга чокка көрүп, оларын багай удурткан. Оң чылдагааны-биле чамдык бөлүмнер бодунун ажалын шуут соксаткан. Чижээлээрге, Сталин аттыг колхозта коммунист эш Лаанджк удурткан би-

Делегейде болуп турар чоруктарнын допчулалы

КНО-нун чепсек дүжүрер талазы-биле комиссиясында

Нью-Йоркта КНО-нун чепсек дүжүрер талазы-биле комиссиясынын хуралдары болуп турар. Ол комиссияны Кол Ассамблеянын алдыгы сессиясына тургускан. Комиссиянын ажылычы чер бөмбүрзөөнүн бүгү чурттарынын миллион-миллион кижилери кичээнгейин салып турар, чүге дээр, ол комиссияны чугаалажып турар айтыргылары үр болгаш быжык тайбыч күзөп турар бүгү улустарнын эң-не үндөзүн эрге-ажыктарына хамаарып турар.

Комиссиянын баштайгы хуралдарында Кол Ассамблеяга ышкаш база ийи удурланыштак талаалар илереп келген. ССРЭ-нин төлөөлери тайбыннын тодаргай программасын ийи үндүрүп турар, а америк төлөөлөрү саясатта болза, АКШ-тын аягыркы бөлүктөрү тайбыч дугайында бодаар безин хөңгү чок деп чүвени көргүзүп турар.

Комиссиянын ажылынын планы кылдыр америк төлээ Козиния кирип келген планы болза, комиссиянын аял чорудулазын чедимче чок болуп чорукче баш бурунгар чоокшудулап турар болуп АКШ-тын чепсеги калчаалык ийи эңдере бүдүрер чорукту моон сонгарда боттандырар дээр бодалын херечилеп турар. Америк планын кол утказы чүд дээр, боо-чепсеги кызырар болгаш атомнуг чепсеги хоругдаар дугайында айтыргыны ол план болза, боо-чепсек дугайында медээлер чыыр дээр хоозун чугаала-биле солуштуруп турары болуп.

«Индгү план комиссияны дузазы-биле медээлер тып алыр талазы-биле америк разведканын эрге-ажыгына харыялап турар чадава, ынчалза-даа ол план атомнуг чепсеги хоругдаар болгаш боо-чепсеги кызырар талазы-биле комиссиянын мурунда турар сорулгаларга көңү харыялавайн турар... Америк план боо-чепсек дүжүрер талазы-биле комиссиянын ажылынын планы кылдыр хулаа алдыман, чүге дээр, комиссия хөй-нитинин бодалганы мегелээр индгү орукка туруп ап шыдава» деп ССРЭ-нин төлөөлөрү Я. А. Малик КНО-нун чепсек дүжүрер талазы-биле комиссиянын хуралына меделген.

Тайбын камгалаары-биле хол-байшан чугула айтыргалардан улустарнын кичээнгейин чартыктарынан болгаш АКШ-тын чепсеги эңдере бүдүрүп турарын агартып алырын америк чазак ам база орадажып турар дугайын херечилеп турар тодаргай фактыларын совет төлөөлөкчү көргүскөн.

Дайын Уолл-стриттин монополистеринге ажыктыг, чүге дээр, дайын ажык-кончааларын берип турардыр. Бир эвес 1936 — 1939 чылдар үзүндө америк монополияларын оларга канчаар-даа аажок хөй чылда ажык-кончаазы ортума-биле 5,3 миллиард доллар турган болза, чепсеги эңдере бүдүрүп, Кореяда агресси дайынны чорудуп турганын изиг түлүк үези 1951 чылда оң хемчөөлү чурттуу төөгүзүңгө көстүп көрбөзүн деңгеле чедип 44,8 миллиард доллар болган. Бо ажык-кончааны болза, америк улусту үптөп, үндүрүлгөни улгатырып турарында кирип ап турар. Ол үндүрүлгө ам делегейнин ийи дугаар дайыннын чылдарында турган үндүрүлгөрдөн 63,3 хуу ажып турар.

АКШ-тын империалистери болза, дайынга калбак белеткелдерин канчаар-даа аажок далашты-биле боттандырып, боо-чепсеги бүдүрүп үндүрерин темпелерин дүргөлдөп, атомнуг бомбаларнын курлавырларын улгатырып база чепсеги күштерин калбартып турарлар. Кореяда тайбычдылга дугайында чугаалажышкынарнын өш-биле узамдыктырып болгаш үрөп буспушаан, америк агрессорлар болза, боттарынын дайынны соксадырын сонуургавайн турарын оон-биле көргүзүп турарлар. Харын дедир, Ыраак Чөөн чүкте дайыннын өртүн улам хөрлөөлөдирин болдунар-ла арга-биле орадажып, ындыг сорулга-биле олар кижилерин узуткаа-

рынды эң-не араатанзыг чепсектерин ажыглаарындан безин дадалага-завайн турарлар. Кореяга бактериологтук чепсеги ажыглап тургаш, америк агрессорлар боттарыны бүгү делегейнин мурнунга киж и төрөлгөтөнн эң-не каржы дайыннары кылдыр сойгалап илереткенер.

Бо-ла бүгү фактылар чепсек дүжүрер талазы-биле комиссияда америк төлөөлөрүн ээлеп турар туружун тодаргай көргүзүп турар. Олар канчаар-даа аргалашып, мегеленип турза, боттарынын агресси сорулгаларын чажырып шыдавастар.

ССРЭ-нин төлөөлери Совет Чактык мурундан, чепсек дүжүрер комиссиянын ажылынын планы кылдыр бодунуц планын ийи үндүргөн. Ол план болза, улустарнын тайбын болгаш айыл чок чоруну хандырыныч уланган тодаргай шиптирлерин үндүрерин комиссиядан манап турар тайбынга ымакшылдыг улустарнын идегелдеринге дүгжүп турар план болуп.

Совет саналдар болза: атомнуг чепсеги хоругдаарын, боо-чепсеги кызырарын болгаш чепсегеленишкын дугайында дындадылар чырышын; бактериологтук дайынны хоругдаарын үрзөния дугайында, бактериологтук чепсеги ажыглаар чорукту болдурбас дугайында айтыргыны база бактериологтук чепсеги хоругдаарын үрзөн кижилерге хемчөгүлөөдир дугайында айтыргыны чугаалажып көөрүн; атомнуг чепсеги хоругдаарынын болгаш ол хоругдалдын талазы-биле делегейин шындыг контролон тургузарынын дугайында дугуржулганын төлөөлөдир Айыл чок чоруктун Чөвүлөдир көргүзөр-биле ажылдап кылырын; атомнуг чепсеги хоругдаар дугайында, чепсеги болгаш чепсеги күштерин кызырар дугайында шиптирлерин күүсөдөдир талазы-биле контролю боттандырар сорулга-биле база күрүндөдир чепсектерин болгаш чепсеги күштеринин байдалынын дугайында оларнын дындадыларын хынаарына делегейин контроль органынын албан черлерин тургузарынын дүрүмнерин Айыл чок чоруктун Чөвүлөдир чурумундан дашкаарлатпайн ажылдап кылырын; делегейин контроль органынын атомнуг чепсеги хоругдаар болгаш чепсеги кызырар дугайында шиптирлерин сагырын хандырыныч чогуур системанын тургузар сорулга-биле доктаамал үлдезинге хыналданы боттандырар эргезин совет саналдар көрүп турар.

Чепсек дүжүрер талазы-биле комиссиянын ажылынын планы кылдыр кирген совет планын уткаштары ындыг-дыр, ол планын үлзөп алыр чорук комиссиянын ажылы үрө-түндөдир болдуруп, тайбын камгалаарынын талазы-биле оон мурунда салдыган чугула сорулгаларын комиссиянын чедимшикин шиптирлээринин хандырылганы болуп ийи.

Турция Сонгу-атлантика эвилелин дузаанда

Турцияны агресси Сонгу-атлантика эвилелинче катыштырып кирип алгаш, америк империалистер болза, ол чуртту боттарынын шериг плацдармы кылырычө чүткүп, оңу «пушка эдинин» салыкчызы кылдыр ажыглаарын орадажып турарлар.

Агрессорларын Лисабонга болган сессиянын соонда удаваанда Турцияга генерал Эйзенхауэр чед берген. Эйзенхауэр Турциянын шериг болгаш политиктиг ажылдакчылары-биле чугаалажып турган. «Ери сабах» солунун дынатканы-биле алырга, Атлантика эвилелин эргезинге Турция кайы-хире санын солдаттар берип болурун Эйзенхауэр хамыктын мурунда сонуургаан.

Эйзенхауэр Турциядан үнүп чорутканынын соонда Атлантика эвилелин Европанын мурнуу кеззине дээр чепсеги күштеринин ко-

мандылакчызы адмирал Кэрни Анкарага келген. Анкара агентиленин дамчыдып турарын эзугаар алырга, Кэрни болза, турк армияны америк командьлалга чагыртыр дугайында айтыргыны, а ол ышкаш Турциянын шериг-агаар күштерин көвүдөдир дугайында айтыргыны чурттуу чагыркы бөлүктөрүнүн төлөөлөкчилери-биле чугаалашкан. Турциянын экономиказынын байдалынын дугайында долу медээлерин турк президентиден алгаш, адмирал аажок ханганын илереткен деп агентиле дынаткан.

Турк чагыркылар Вашингтонун айтышкынарнын хажык чокка күүсөдир турарлар. Марттын ийи дугаар чартында Анкара хоорайга Дэди шериг чөвүлелин чөвүлө хуралдары болуп эрткилзөн, ол хуралдар дайын талазы-биле дыка хөй хемчөгелерни чугаалажып көргөн деп «Ени Истанбул» солун дынаткан. Даштыкы парлаганын дындадып турарын эзугаар алырга, АКШ-тын Турцияда шериг төлөөчөрүнүн баштагы генерал Арнольд болза, дайын белеткелдерин Турцияда чорудуп турарынын дугайында, база чурттуу улам ынай милитаризаатарынын планнарын дугайында конгресске илеткел кылыр-биле Вашингтонга чорган.

Турциянын политиктиг, экономнуг болгаш культуру амьдыралына боттарынын долу дергиндешкин тургузарыныч америк империалистер чүткүп турарлар. Турциянын бюджетинин улуг нуруузу дайын сорулгаларыныч үнүп турар, социал болгаш культуру херегелдеринге үндүрер ындында-ла чөгөнчиг бичин төлөөлөдир үргүлчү кызырлып турар. Чуртта ажык чоктарынын саны көвүдөп, өртөктер улам аартап турар, ажылчынар эң-не хоозурангай байдалга чурттаар апарганар. Турциянын күрүнө өрелери 2,760 лира чедир канчаар-даа аажок көвүдзөн болгаш ам хун-бүрү өспүшүшан турар. Америк тускай эртемнигер Турцияда шериг аэродромнарын күженишкынын-биле тургузуп, шериг-далай порттарын чартып болгаш калбартып, стратегик оруктарын тудуп турарлар. Турк армиянын өрөдирлери бүрүнү-биле америк офицерлерин холунда турар болгаш ол өрөдирлери америк хевир-биле боттандырып турар.

Дайын политиказына болгаш америк күчүлөөдүр улам таарынамаа чоруктун чуртта өзүп турарын эрге-ажыргалар болза, полиейжи бүдүрүк чоруктун дузазы-биле бузашавар деп орадажып турар. Америк эжелекчилерин болгаш оларнын турк чалчаларынын чуртта чорудуп турар күчүлөдир болгаш дарлалдыг өзү-чуруму-биле эптежин күзөвөс патриоттарны кара-бачкынарда долуру хоругдагылаан болуп турар. Чүгө эртен чылдын дургузунда Турцияга 28 хире чаа кара-бачкынарны туткан. Улус массаларынын улам өзүп орап удурланышкыны-биле демисежир дээр чагыркыч бөлүктөр полиейжилерин улам көвүдөдир турар. «Гедже постасы» солунун дамчыдып турарын эзугаар алырга, Турциянын күрүненин айыл чок чорунуу чок эргелели бо чылын 199 хире чаа полиейжи участоктарын тургузар деп шиптирлзэн.

Турциянын чагыркычылары тайбын дээр демиселчилерин онза каржызы-биле истеп сүрүп турарлар. АКШ-тын агресси чоруктарына болгаш Кореяда дайында турк солдаттарынын киржип турарына удур, тайбыннын талазында болуп каны-даа чүдөөлө чугаалаар болза, тудуп хоругдаашкынарна болгаш кара-бачкы хоругдалдыга таваржыр болуп турар. Чуртта туруп турар «корум-чурумнарга» удур демисежип турган 200 кижинин «хектерин» Стамбулдуң прокуратуразы шериг трибуналыныч шилчткен деп чокта чаа Анкара агентиле дамчыткан. Тайбыннын хөй-хөй сурагыл талаакчылары кара-бачкынарже кири октаткылаан.

Д. БОЧАРОВ.

төлөөлери, ССРЭ-нин Финляндия президентизи Паасикиви, премьер-министр Кекконен, даштыкы херектер министри Туомия болгаш чазактын өске-даа кежигүнери, парламент депутаттары, «Финляндия — Совет Эвилели» деп нитилелдин удурткучлары, хөй-нитинин хөй санын төлөөлөкчилери, а ол ышкаш ссэ-т культура ажылдакчыларынын байырдалга киржири-биле келген

Совет-финляндия керээниң дөрт чыл оюнун дугайында Финляндиянын премьер-министри Урхо Кекконен чүве чугаалаан. (СЭТА).

Кореяда болушкуннар

Кореянын Улустун армиязынын Кол командьлалынын дындады

ПХЕНЬЯН. Кореянын Улус-Демократтыг Республиказынын Улустун армиязынын Кол командьлалынын апрель 5-те медээлзени болза, Улустун армиязынын катыжышкынары кыдат улустун эки-турачы кезектеринин сырый деткимче-биле эргити туруштарында турбушаан, тустуу черлеринге жуур-дузалыг тулчушкуннары чорударын үргүлчүлөп турар.

Апрель 6-да Улустун армиязынын вениттиг артиллериязы болгаш адыжы-ачыларын отрядтары дайыннын 9 самолёттарын андара аткан.

ПХЕНЬЯН. Кореянын Улус-Демо-

краттыг Республиказынын Улустун армиязынын Кол командьлалынын апрель 6-да медээлзени болза, Улустун армиязынын катыжышкынары кыдат улустун эки-турачы кезектеринин сырый деткимче-биле эргити туруштарында турбушаан, тустуу черлеринге жуур-дузалыг тулчушкуннары чорударын үргүлчүлөп турар.

Апрель 6-да Улустун армиязынын вениттиг артиллериязы болгаш адыжы-ачыларын отрядтары дайыннын 4 самолёттарын андара аткан.

ПХЕНЬЯН. Кореянын Улус-Демо-

(СЭТА).

Кореяда тайбычдылга дугайында чугаалажышкынар

ПЕКИН. Синьхуа агентиленин корреспондентизинин Кэсондан медээлзеп турары болза;

Кореяда тайбычдылга дугайында чугаалажышкынарнын чугаалажыр хун айтырынын үшкү пунктузунун талазы-биле кудуку комитеттин апрель 4-те болган хуралына корей болгаш кыдат тала хамаарыгалыг эвес чурттарынын кандидаттарынын дугайында айтыргынын талазы-биле бодунуц туружуу база катат тайылбырлаан, а ол ышкаш ол айтыргыны чөптү-биле таарыштырар сорулга-биле бодунуц санадын катат кирген.

Ол-ла үеде корей болгаш кыдат тала Кореяга аэродромнар тудууш-

кунуц кызыгаарлар дээр чорук-биле Кореянын иштики херезиге киржири деп бодунуц орадажышкынарнын американнарын ойталаарын негези.

Чугаалажыр хун айтырынын дөрткү пунктузунун талазы-биле чугаалажып турар штаб офицерлеринин хуралында дөрткү пунктууңуц талазы-биле шиптирлетинмейн барган айтыргыларын чугаалажып көөрүнүн чаа оруктарын часарлашкынын үезинде тып алырын орадажыры-биле бодунуц ажылына часарлашкынын чарлаарына ийи тала чөпшээрешкенер.

(СЭТА).

Америкада бактериологтук чепсеги бүдүрүп үндүрүп турар

АКШ-тын армиязынын химиктиг корпузунун начальнигинин медеглели

ВАШИНГТОН. Тускай черге хынап көргөш чөпшээрзэн, армиянын химиктиг корпузунун начальниги генерал-майор Бэллендин илердешкенин төлөөлөкчилер палатанын акша-хөргөңи төзөвиленин комиссиязынын кудуку комиссиязы парлаан. Ол көргүзүшкүн, шериг министрствозунуц биологтук дайынны белеткээрин ам-даа күштелдирип чорударыныч күзөлдөдир херечилеп турар. Камгалаа министрствозунда химиктиг корпука «биологтук болгаш химиктиг дайын талазы-биле, а ол ышкаш радиологтук дайын талазы-биле бүгү чогаалдыга болгаш төзөвилээринин ажылынын харысалганын хүлээткен.

Ол даалганы күссөдиринге химиктиг корпука 38,1 миллион доллар негетинип турар, ол болза, 1951 сан-хөө чылында турганындан 12,3

миллион хөй болгаш 1952 сан-хөө чылында төзөвилээринден 6,5 миллион хөй болуп турар», деп Бэлден чугаалаан.

Бюджеттин төзөвилелин көвүдзөния чылдагаанын айтырын Бэлденден дилээрге, «чаа лабораторийлер бар, ол лабораторийлер келир чылын улуг хемчөөлө ажытталга кирер» болгаш ам чаа тудуп турар лабораторийлер база бар деп Бэлден харыялаан.

Химиктиг корпуц бактериологтук болгаш химиктиг дайынче улуг күженишкенин белеткелди кылып турар деп Бэлден медеглзөн, оон инай: «Бистер он чылдын дургузунда шипчилел ажылыны кылып келген бис, ам чепсеги массалык-биле бүдүрүп үндүреринче кирер үе келген деп бодап турар бис» деп чугаалаан.

(СЭТА).

АКШ-та депшилгелиг кижилерин истеп сүрүп турар

НЬЮ-ЙОРК. Балтиморда парлалгаларын медээинден алырга болза, Смиттин үрдүкчөк хоойлузу үрзени дээр март 31-де «буруудамышкына» таварышкан Балтиморын депшилгелиг ажылдакчылары федералдыг шиптекини Чеснат 2 чылдан 5 чылга чедир кара-бачкыга хоругдаар деп шиптекен.

Филип Фрэнкфелд беш чылга кара-бачкынадыр кылдыр шиптирген. Джордж Майер—4 чылга, Рой Вуд,

Морис Брэйвормзе болгаш Дороти Бламберг—кижи бүрүзү-ле 3 чылга болгаш Регина Фрэнкфелд 2 чылга шиптирген. Шиптирген кижжи бүрүзү бир муң долларга база торгатканар.

Шиптекиди үндүреринин мурунда буруудатырган кижжи бүрүзү оларга таварыштырган буруудамышкынарын хүлээвезин допчу медеглелде айткан.

(СЭТА).

Американың бир эмнелге черинде

АКШ-тың социал хандырылга черинин Федералдыг агентиленин удурткучу Юнг чокта чаа мында деп медеглзэн: «Америк улустун дыка-ла хөй кезинге күш четинер аргажок кылдыр шак мычаар АКШ-тын эмнелге дузаламчызы аарттаан болуп турар». АКШ-та эмчилер аарыг кижини шипчил көөрүнүн мурнуу чарында эмнзени дээр төлөп бээр бе дээрин айтырар. Бир эвес аарыг кижжи төлөп шыдава болза, эмчи ону эмнээринден ойталаар.

(Солундан алган).

«Бо агрыг кижини ам үндүр бижир-дир. Ында ам чүү-даа... чангысе-даа доллар чок-дур!»

Барыын Берлинниң металлистериниң конференциязы

БЕРЛИН. «Трибюнс» солунун апрель 7-де медеглзеп турары эзугаар алырга болза, апрель 6-да Берлинге Барыын Берлинниң ажилчынарынын металлистеринин, хостуг немец профвөлөдиринин, болгаш профвөлөдиринин организацияваан ажилчынарын төлөөлөкчилеринин конференциязы болган.

Конференцияга тайбын камгалаары болгаш күш-ажылдык байдалын экижидери дээр демиселге барыын-берлин ажилчынарын хөдөлөшкенин чангыс эвин тургузары-биле хамаарышкан айтыргыларын чугаалашкан. Ол конференцияга май 1-ге белеткелче улуг кичээнгейин салган.

Конференциянын киржикчилери Берлин ажилчынарын-металлистеринин хөдөлөшкенин чангыс эвин тургузары дээр демиселдин программасын үндүргөн. Олар Аденауэрнин улуска удур политиказын буруу шаап, ажил телевидин улгатырарын негезишаан, барыын-берлин ажилчынарына тандылга ажилын күштелдирип, Барыын Берлинниң бүгү ажилчынарын май бирин байырлалына чангыс лозунгуну адаа-биле киржиринче хаара тудар деп шиптирлзэн.

(СЭТА).

Тунисте байдал

ПАРИЖ. Тунисте байддарын улам-на шындыгыраашкыныг болуп турарын Парижтең солуннарын медээлери херечилеп турар. Тунис улусту болгаш национал-хосталгалыг шипчешкенин удурткучуларын француз колонийни эрге-чагыргаларын күштеп-күчүлөдир удурланган ажил-соксадышкынары болгаш чыскаалдар хоорайларда болгаш чуртталга пунктуларында эртин турар.

Апрель 3-те Тунис хоорайга ийи чыскаад болган деп «Юманите» солун медээлзеп турар. Анаа найт-малдын чуч-чус чуртгакчылары киришкен. Суста бүгү-нитинин ажил-соксадышкыны үргүлчүлөп турар. Сөөлгү ийи хүнүн дургузунда Суска 400 тудуп-хоругдаашкынарын полиция кылган. Апрель 1-де болган Бүгү-нитинин ажил соксадышкынын сонда анаа илдекейлиг киринкинерин француз эрге-чагыргалар ажалдан массалык-биле үндүрүп турар. Тунис улустун негелдеринге эп-сеткил катыжышкынын илердип, апрель 1-нин бүгү-нити ажил соксадышкыны киришкен француз чоңуң ол кеззеге кадыгышкыны хемчөгелер база таварышкан.

Француз төлөөлөкчү Бакушту чазакка кирер дугайында Франциянын Тунисте кол резидентизи де От-колукун орадажышкыны бо үеде чедир кандыг-даа түндөп берип шыдаваан.

Француз колонизаторларнын кадыгышкыны хемчөгелерин буруу шапышаан, «Тунисте өлдүрүкчү өзү-чуруму чок кылдыр болгаш тунис улустун хоойлулу эргелерин тооп көөрү дээр» демиселче ажилчы чонарын кийгырып турар күш-ажылдын бүгү-нити конфедерациянын национал бюрозунун резолюциязын «Юманите» солун апрель 5-те парлаан.

(СЭТА).

Японияны катат чепсөгөлөп турар

ТОКИО. Япон парлалгаларын медээин эзугаар алырга япон парламентазын кудуку палатазы апрель 3-те «Полнечий курлавырларын корпустарынын» санын 35 муң кижжи чедир улгатырар дугайында хоойлу төлөвилелин деткзэн. Коммунисттик партиянын, социалисттик партиянын депшилгелиг болгаш барыын үзелди талаларынын, депшилгелиг болгаш чаа ажилчы-тарак партияларынын депутаттары ол хоойлу төлөвилелин хүлээп алырына удур бадылаан.

(СЭТА).

Англияда ажил чоктар

ЛОНДОН. «Ивнинг ньюс» солунун үлөтүрү талазы-биле корреспондентизинин медеглзеп турарын эзугаар алырга, Ланкаширдин пөстава үлөтүрүнде ам үеде 70 муң долу болгаш үргүлчү ажил чоктары санадып турар. Ажил чоктарын саны үргүлчү өзүп турар. Эртен неделянын төңүзүндө Болтонга 200 муң кижжи ажалдап турар 40 хире фабрикалар ийи неделя дургузунда хагдыган.

(СЭТА).

Харысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

Совет-финляндия керээниң дөрт чыл ою Хельсинкиге болган байырлыг хура

ХЕЛЬСИНКИ. Совет Эвилели-биле Финляндиянын аразына чайыра, кады ажылдажылга болгаш бот-боттарына дузалажылга дугайында керээни чарганындан бээр дөрт чыл болган оюнга алдар болдурган байырлыг хуралды «Финляндия—Совет Эвилели» деп нитилел апрель 6-да Хельсинкиге организастап чоруткан.

Хуралга олурушканынын ара-

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕСИ: Шетинкин кудумчузу, бажы 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харысалгалыг редакторунуң 3—62; харчылгалыг редакторунуң орадажышкынд, пария, амьдыралында, культура болгаш уран-чүлү кишилериниң — 3—88; харысалгалыг секретарының — 4—98; пропаганда болгаш агитация, кады ажыл-агый, үлөтүр болгаш транспорт, чагаа калдыктериниң — 3—63; иштики информация, бухгалтериянык — 3—65